

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an . . . 40—
 Pe 3 luni . . . 20—
 Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă știrul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se în-
 napotază.

Consiliul dirigent.

Națiunea română din Ardeal, Banat și Tara-ungurească a ajuns, în sfârșit, după veacuri de robie, să-și elupte neatârnată politica. Năzuințele poporului românesc de a-și înființa instituțiile sale culturale și sociale, cari sunt necesare pentru crearea, înflorirea și păzirea spiritului nostru național, au fost zadărnice, distruse de oblăduirile streine, oprindu-ni-se orice manifestare politică. Să ne reamintim un moment luptele înaintașilor noștri, cari au pus bază politicii românești: vlădicii Inocențiu Clain, Bob, Lemeni, Șaguna marii bărbați Bărnăușiu și Alexandru Papiu Ilarian și mulți alții, cari au făcut eforturi extraordinare pentru a da națiunii române libertatea politică, libertatea de mișcare, de orânduire a afacerilor obștești; toate aceste năzuinți generoase, au fost zadărnice, căci politica austriacă, și apoi, dela Deák încoace, politica unguească ne-a privat de acest bun național, ne-a răpit libertatea politică. Iar fără libertatea politică ni-s'a făcut imposibilă înălțarea culturală și economică, încât am rămas un neam fără lumina cărții și sărac lipit pământului.

Până aci a domnit o concepție falsă despre puterea ocârmuitoare peste popoare, care putere era monopolul unei clase de conți și baroni ignoranți, unei camarile care nesocotea interesele celor mulți, ci cultiva ambiții personale și înrăuria toate faptele domnitorului. Puterea de ocârmuire azi nu se mai moștenește și nu mai poate fi monopolul unei clase de paraziți, ci ea emanează din voința colectivă a poporului. O oblăduire din zilele noastre trebuie să fie legitimă, să încarneze spiritul public, să cultive interesele tuturor păturilor sociale, să răspundă necesităților publice. Numai o ocârmuire care este investită cu funcțiuni și atribuțiuni juste are și dreptul de a legifera în numele națiunii.

Falșa concepție a trecutului a fost spulberată de duhul nou al timpului. Ideile mari de prefacere cari își fac cursul azi și așează viața publică a neamurilor pe temeiuri nouă de dreptate socială întronează o altă concepție, așa-numita **concepție a dreptului de proprie ocârmuire**. Numai factori răsăriți din mediul sufletesc al națiunii pot să primească însărcinarea de conducere, de satisfacere a nevoilor publice, numai ei dau garanțele că înțeleg pulsul marilor pături de jos.

În puterea acestui drept de proprie ocârmuire națiunea română din Ardeal, Banat și Tara-ungurească, a hotărât singură, liberă, neinfluențată de nici o forță din afară că nu mai vrea dominațiune streină, ci vrea să dispună ea singură de viitorul său propriu, și-a exprimat cuvântul definitiv în Adunarea Națională dela Alba-Iulia că vrea unirea tuturor Românilor într'un singur stat național, că nu mai poate suporta sfâșiarea trupului națiunii române prin cele cinci granite ale unor împărății maștere. Totodată Națiunea Română prin glasul celor 100.000 Români în Adunarea Națională dela Alba-Iulia a ales prin aclamațiune pe membrii Marelui Sfat Național

care este însărcinat cu aranjarea chestiunilor obștești până la conferința de pace, când se vor trage definitiv hotărârile noilor state pe periferia etnică a națiunilor. Rolul Marelui Sfat Național este acela al unui parlament provizor, al unor corpuri legiuitoare provizorice. Era natural ca din sânul Marelui Sfat Național să se constituie un for înzestrat cu forța executivă: **Consiliul dirigent**, supremul for al națiunii române din Ardeal, — cuvântul Ardeal fiind numirea colectivă a întregului teritoriu românesc din fosta Ungarie.

Consiliul dirigent este prin urmare organul opiniei publice românești din Ardeal. El încarnează toate atribuțiile puterii de a lucra în numele națiunii române. Noi Români din Ardeal nu recunoaștem de aci încolo altă ocârmuire decât cea a Consiliului dirigent, care și-a ales ca sediu Sibiul, localitate așezată pe linie internă și este aproape punctul central al cercului etnic românesc.

Nu există putere care să poată nesocoti eforturile națiunii române și să o poată abate dela hotărârile aceasta de a se ocârmui singură prin organul său suprem Consiliul dirigent.

Organizarea constituțională provizorică a Românilor este o urmare logică a libertăților pe cari și le-au câștigat toate popoarele pe proful iertfelor de sânge aduse în războiul mondial de patru ani. Români, ca și alte popoare, s'au recules îndată ce s'au vestit în lume noile principii de liberă dispunere, de liberă ocârmuire și îndată au fost măturate guvernele despotice.

Din voința colectivă a Românilor și conform uzului parlamentar internațional s'au ales Marele Sfat Național ca un corp reprezentativ în mâinile căruia este pus destinul nostru național, iar Marele Sfat și-a ales ca organ executiv Consiliul dirigent, supremul for al națiunii române din Ardeal; nu trebuie acum să ne oprim locului, ci toată suflarea românească trebuie să dea sprijinul moral și material lucrărilor Consiliului dirigent. Organizarea și conducerea noastră reclamă disciplină și munca desinteresată a tuturor fiilor națiunii române. Toate mișcările mari de libertate, toate renașterile, în artă ca și în literatură, știință și politică au fost rodul muncii colective. Toți deci trebuie să-și dea tributul pentru ca să ieșim din acest timp de trecere întăriți, organizați, să dăm dovadă de conștiință și maturitate politică, — urmarea va fi că problema românească se va rezolvi cu cea mai mare ușurință la masa verde a tratativelor generale de pace.

Români, sprijiniți Consiliul dirigent în toate lucrările sale și supuneți-vă necondiționat tuturor dispozițiilor ce le va da.

Zi de zi

Libertate, Bănățene.

Cât de frumos a fost și este poporul românesc la suflet și la fapte. El numai în libertate crede. În libertate, fiica cerului, rod al vecinicei dreptăți, dorința cea mai ferbinte a omului și popoarelor. A fi liber în cuget, fapte și simțiri este slobozenia de a face ce este

folositor — de ești om — de aproapele tău, — de ești neam — neamurilor celorlalte, cari apoi aduc cinste istoriei tale.

La facerea iadului căpetenia diavolilor a văzut fiica cerului, a parodiat și el un fel de libertate și a scos-o la modă, lăzind-o între popoare: nesocotea bunei orânduiri, a religiei, dar mai pe sus de toate încălcarea drepturilor mai multor popoare. Fiica iadului s'a încuibat de veacuri între noi. A răsturnat temelia firească a egalității în organismul statului, orânduind asupra poporului românesc disordinea și tirania, puterea claselor privilegiate în urma nașterii și averii lor. După veacuri apoi, să știți, se întâmplă lucrul următor: păharul suferințelor noastre s'a umplut până sus și atunci ideile noi, ideile fiicei cerului, ale libertății adevărate, ne insuflă bărbăție... și la Alba-Iulia se sfarmă lanțurile...

Iar tu, Bănățene, colț de raț, — la intrarea fiicei cerului în cetatea marilor mucenici Horia, Cloșca și Crișan — Arion stegarul, n'ai fost de față.

Nu te-au lăsat: ești cuiub de răsvrătitor! Impotriva cui? Răsvrătirea nu-i cu puțință, iubitul meu Bănățene, decât împotriva adevăratului Domn și Stăpân, iar acesta ești tu, poporul; și apoi cum ar fi cu puțință, ca poporul să se răscoală însuș împotriva sa? Răsvrătitorii cei adevărați sunt aceia, cari croiesc pe spinarea ta nedreptăți aceia, cari cu viclenia și cu baloneta te internează și nemilit te șicanează.

Fiica iadului, tu vrei în Bănățene „bună țară, rea tocmeală”, vorba proverbului cel vechiu?! Aud, că stingi luminile ca să-mi lași frații în întunec. Ai poruncit paznicilor locurilor închinare sfintilor și altor așezăminte religioase să-și restăre unt-de-lemnul, tămăia, smirna și făcliile pentru cel străin de noi?

Bănățene, nu te teme! Dumnezeu ia dela farisei, ceea ce nu este al fariseilor, ca s-o dea asuprașului, care e fratele Domnului.

Bănățene, nu te teme!

Ai răbdat claca și neagra iobăgie; mai răbdă pân' la primăvară, căci domnia nu mai e dreptul de moștenire al unor neamuri străine asupra altora, ci domnia este dreptul tău și al celui de un sânge cu tine.

Știi ce voințe: libertate — pace, tărie, scutul moșiei tale, armată națională, în care tot Românul e voinic și erou.

A sosit vremea!

Molin.

Teară săracă, țeară năcăjită — țeară bogată, țeară fericită.

*Extra Hungariam non este vita...
 Si est vita, non est ita.* (Dicton medieval unguească. Pe românește: Inafară de Ungaria nu-i viață. Chiar dacă este, tot nu-i ca asta).

Adesea auzim dela frații... maghiari: „ce căutați voi în România? aci aveți un stat european, acolo un stat balcanic! lăsați-o dracului Românie!”

Bieți Români naivi, cari cunosc România numai din presa maghiară, așa cum pe Francezi îi cunoșteau numai prin literatura germană — bieții de ei, se însuflețesc cu toată dragostea pentru unirea neamului românesc de pretutindeni, dar în fundul inimei lor zace o indoială: „oare cum o fi? în Ungaria a fost o civilizație, în România sunt stări grozave...”

Aș vrea să sfârșesc cu fama asta, odată pentru totdeauna!

Nu de dragul calomniatorilor, ci de dragul celor ce poartă în inimă o indoială cinstită, scriu aceste rânduri.

De zece ani de zile și mai bine gândul meu de publicist a fost întâi și întâi să-mi cunosc neamul meu românesc. Am petrecut, fără întrerupere, aproape un an în Țară. M'am întors adesea acolo. Nu numai la București! Am stat la sate și la orașele. Am cutreerat, cu o ceată de tovarăși de aici, a treia parte a României. Am căutat să cunosc reprezentanții lumii vechi, și reprezentanții lumii noi (Pe cei din Ardeal și Ungaria, îi cunosc, pot

zice, încă și mai bine. Dela Maramurăș până în Bănat, nu-i „centru cultural” unde să nu fi trăit câteva luni de zile. Din darul lui Tiszapista și sbirul lui, timp de doi ani, am avut prilej să cunosc și părțile apusene ale Ungariei...

Cer iertare pentru nota asta personală. N'am avut alt gând, decât să-mi cerșesc un pic de competență, pentru a face o scurtă comparație între Ungaria și România. Intre stările de ici și de colo.

De ce-i Ungaria stat european, iar România stat balcanic?

Să luăm pe rând toate instituțiile.

— *Administrația?* — Vai-vai-vai!

— *Scoalele?* — Ei bine, să vedem poate instrucția publică din Ungaria e mai puțin *aziatică* decât administrația. (Care în România e numai *balcanică*...) Deosebim: Școala populară. Școala „domnească”, școala de specialitate. În Ungaria școala populară, chiar și cea maghiară, adică școala de stat, e mult inferioară celei din România. Învățătorimea din România și clădirile școlii populare, sunt, de vre-o douăzeci de ani încoace, în adevăr model! Aproape lângă fiecare școală populară este și un atelier pentru tors, țesut, împletit de pae etc. *Spiritul* dascălimei din România e la înălțime!!! — Unde pui față de asta școalele noastre confesionale sau comunale, cu puține frumoase excepții, niște hurube, cu un plan de învățământ impus, care ținea anume prostirea poporului! — Apoi liceele și universitatea! Liceele maghiare sunt o rămășiță medievală, propagatoare de-o tâmpită cultură abstractă, de limbi moarte, și de șovinism parvenit. Liceele din România sunt fără doar și poate moderne. — Universitatea din Cluj? Numai oameni de știință nu găsești pe catedre! Tot creații politice, ariviști — excepția de tot rară. Universitatea din București are un Iorga, un Mehedinti, un Disescu, un Babeș etc. etc. — Școale civile, comerciale, de agricultură, de meserii, are România cel puțin așa de multe și așa de moderne ca Ungaria. Bunăoară școalele de agricultură sunt mult-mult superioare celor de aici.

— *Justiția?* — Hai să facem o mică concesie. Ungaria are cadastru (cartea funduară) România nu are. Instancele de apel sunt poate cevaș mai solide aici, decât acolo, — deși, când se ciocnește un interes român cu un interes maghiar, chiar și „soliditatea” asta se cam clatină... Mă rog, să facem plebiscit: care Român vrea să rămână în Ungaria de dragul cadastrului? și care vrea să treacă — cu cadastru cu tot — la România?

— *Finanțele?* — Dar există stat mai balcanic în privința finanțelor decât Ungaria? Nu vorbesc de Ungaria de azi, bancrotată, ci de Ungaria dinainte războiului. — *Dările erau aci mult mai mari decât în România!* Datoria publică asemenea mult mai mare! Cu banul țării se făcea haram aici. Un putred sistem de subvenții și paușale — iată finanțele Ungariei din vremuri de pace! Față de acest sistem, în România, un buget echilibrat, investiții pentru folosul obștesc, cu mult mai multe! *Peste tot, traiul în România era pe de jumătate atât de ușor ca în Ungaria!*

Industria și comerțul? — Și aici e strein, (ovresc) și acolo e strein (german, englez, american!). Ce să mai adaog? Știe toată lumea: în comerț ca și în industrie, ovreul lucră cu „speculă” și cu marfă proastă. (Sunt vestite „hazai gyártmányurile”). Anglo-american-germanul ține ceva și la cinstea comercială, își dă osteaneală, să producă marfă din ce în ce mai perfectă, își bate capul și cu instituțiile sociale ale muncitorimei. — Firește, idealul nostru, tot industria și comerțul românesc rămână!

Să nu ma aud pe nimenea, că în România sunt stări mai mizerabile, decât la noi!

Extra Hungariam non est vita...

Sârbi, croați, germanii, austriacii, cehii, rutenii, toți își vor lua partea lor din Ungaria. Va rămânea o Ungarie între Dunăre și Tisa, plus câteva comitate din jur.

Ce va avea Ungaria asta?

Latifundii uriașe, episcopii catolice grase, ovrei mulți-mulți.

Sărăcie lucie!

Ce va avea România tuturor Românilor?

Cărbune, petrol, aur, sare, fier, păduri seculare, bucate și vite ca în poveste.

Ungaria închisă hermetic, de către lumea mare. *România are litoralul dobrogean și basarabean!*

Ungaria are să ispășească păcate grele față de antanta. Generalul Franchet d'Esperey de pe acum a silit Ungaria să-l dea 3000 de bărbați pentru repararea căilor ferate sârbești. — România așteaptă răsplătă dela antantă, și va primi-o. În comerțul internațional i se vor face o grămadă de înlesniri.

Ungaria e înglodată până 'n gât în datorii. România, relativ, și-a păstrat finanțele destul de intacte.

Ungaria e plină de anarhie. România e liniștită și mândră.

Poftiți, alegeți!

Dr. Sever Dan.

Voci de presă

despre adunarea din Alba-Iulia.

Continuăm să extragem părți din comentarele ce le-au făcut ziarele maghiare în legătură cu hotărîrea deamă și unanimă a neamului românesc, la Alba-Iulia. O facem cu gândul, ca — strânse în mănunchiu — să aibă toți puțința de-a cunoaște mentalitatea și sbuciumarea opiniei publice maghiare, când e vorba de viața liberă a unui neam nemaghiar.

Au ceva comun toate vocile de presă și e și natural așa, doar toate reogîndesc acelaș suflet maghiar. Ceeace bate la ochi e, că nici un ziar maghiar nu a făcut comentariu obiectiv, ci numai sentimental ori răuvoitor. De ce? Din simplul motiv, că — comentând toate punctele hotărîrii și ținând seamă și de schimbările social-economice din fosta Românie — trebuiau să recunoască adevărul și prin asta și legalitatea și trănicia României Mari.

Az Ujság.

Dumineca de 1 Decembrie 1918 e ziua cea mai durenosă a Țării-ungurești. Românii din Ardeal au proclamat la Alba-Iulia ruperea lor de statul maghiar, alăturarea la România, iar ca rămas bun ni-au anunțat în față acuze aspre și pline de ură....

...Noi considerăm de frați pe aceia, cari se desbară acum de noi, și-i considerăm de frați chiar în temeiul dreptului ce ni-l susținem asupra Ardealului și asupra teritoriilor afară de Ardeal. Dacă s'au simțit mașteri tratați, și noi ne-am simțit, iar dacă acum noi respirăm liber, și lor le-am dat voie. Indiferent, ei au proclamat în Alba-Iulia ruperea, iar noi nu contestăm dreptul lor la aceasta. Am putea ridica multe obiecțiuni în ce privește legalitatea hotărîrii, dar n'o facem. Noi luăm la cunoștință, că populația românească din Ungaria vrea să se alăture României.

Dar mai mult decât atât nu. Nu putem admite, că hotărîrea din Alba-Iulia ar însemna un fapt împlinit. Românii din Ungaria reprezintă voința lor proprie și nici decât voința populației, care își mărturisește acel teritoriu în litigiu de patrie. Pe acest teritoriu locuiesc și Maghiari, Nemți, Sași, Ruteni, Sârbi și aceștia n'au votat în Alba-Iulia. Ci chiar ei formează majoritatea acestor teritorii și nu Români. Popoarele pot hotări asupra sortii lor proprii, dar nici decum asupra altor popoare. Și voința poporului n'o decide oelce vorbește mai întâi, ci o decide rezultanta manifestărilor vrierilor obștești: majoritatea.

Acestei părți din populația de pe teritoriul revendicat de Români, majorității, nu-i este dată puțința de-a ținea adunare națională. Puterea o au acum Români. Nu ne îndoim, că într'adevăr îi vor da cândva libertatea națională promisă, dar la spatele acestei libertăți stau azi baionetele armatei române. Și pân'atunci nu voim să urmărim hărțuiriile cu Români. Ne vor fi ori frați, ori vecini. În amândouă cazurile vom nutri simțăminte prietenești, amăsurați firii noastre și interesului comun, la care vom fi avizați. Ca frați, am putea trăi cu ei în comunitate politică, în armonie și liniște completă, ca vecini însă, pe lângă toată năzuința noastră cinstită, nu vom putea uita, că ni-s'a răpit ceea ce de o mie de ani e aln ostru, după Dzeu și după oameni, iar frații noștri de-un sânge, ruși, ar simți și atunci jugul minorității, ei ca majoritate, dacă s'ar împărtași cu adevărat de aceea libertate națională absolută, pe care și noi am îmbiat-o Românilor. Și dacă aceștia au ținut veacuri de-arândul de sfântă năzuința lor de rupere, profesii invingători ai irredentei române nu vor putea condamna irredenta maghiară.

Pesti Hirlep

Românii au hotărît în Alba-Iulia, să se alăture la România... Cehii și Români (oláhok) nu vor să brateze în mod pașnic cu Maghiarii, ci se

mizuesc să pătrundă cât mai adânc în Ungaria, cu forță armată, — și vreau să ocupe și ținuturile locuite de Maghiari. Intenția vor să și-o înfăptuiască — foarte cumințe și istet — într'un timp, când Țara-ungurească a demobilizat și a încheiat armistițiul cu antanta. Istoria își va spune cândva cuvântul asupra procedurii acesteia.

Șriind mai departe despre tratativele eșuate continuă: E și mai bine, că guvernul n'a încheiat cu nimeni acord în cărca integrității țării. Cu atât mai cu putere va putea națiunea întreagă (maghiară!) să accentueze integritatea teritorială a Ungariei la conferența de pace, dacă peste tot vom fi și noi ascultați. Viteza națiune maghiară n'are arme în mâni; invazia înarmată n'o poate împiedeca cu arma. Numai protesta putem înaintea lumii împotriva acestor proceduri ilegale. Trupele streine, cari pătrund cu muzică militară în teritoriile maghiare(?), și Valahii cari s'au dus în excursie(!) la Alba-Iulia cu trenurile speciale date de guvernul maghiar, pot orice proclama, asupra sortii țării însă nu pot hotări nici muzicele militare, nici adunările potidelor naționaliste. Câtă vreme va trăi un singur Maghiar din cele zece milioane, nu vom lăsa nici o părticică din pământul Ungariei... Pentru-că, ori cât l'a copt pe poporul maghiar sistemul autic, oricât hărțuiriile sterpe, îndelungi, l-au făcut indiferent și l-au obosit, nu i-se vor putea stârpi din suflet energia națională, alipiarea la specia și limba sa, simțământul valorii proprii și îndrăzneala: *epoca nouă de asupra* îi va reda puterea veche. Dați numai în Maghiari: îi veți oțeli iarăș!

Népszava.

Adunarea națională românească din Alba-Iulia a proclamat unirea cu România a tuturor Românilor și a tuturor teritoriilor locuite de Români. De oare ce comitatele locuite de Români în Ardeal și Ungaria sunt în bunăparte locuite și de Maghiari, Nemți și Sârbi, alipiarea acestora la România vrea să zică, că Români vor să repețească după război ceea ce era înainte de război în Ungaria. Ar rămânea piesa teatrală, ci alții ar juca rolurile. Înainte de încheierea războiului rolul de asupritori în Ardeal și Ungaria l-au avut Maghiarii. Rolul acesta ar dori să-l joace acum Români.

Urmază apoi o mulțime de pasagii, în cari *Népszava* se năpustește cu furie asupra „boierilor”, „corupției” etc. etc. din România, ca la urmă — adresându-se cu cunoscutul glas de sirenă către „tovarășii” români — să declare hotărîrea neamului românesc de antidemocratică.

Din lumea mare.

Germania

stă în pragul unei nouă revoluții. Vineri au fost ciocniri sângeroase între cele trei partide socialiste. În o singură zi au fost trei demonstrații mari. Gardiști, marinari au vrut să prindă pe toți membrii statului militar. Lovitura pregătită însă n'a reușit, a produs însă mare neliniște. Iudată după această demonstrație s'au adunat alte trupe de soldați și marinari și au pretins să fie convocată adunarea națională. A urmat apoi și a treia demonstrație, dar aceasta a fost sângeroasă.

Soldați veniți dela front, concediați și oameni fără ocupație au ținut adunare, ca să aleagă un sfat militar. După adunare au inscenat o demonstrație, dar s'au întâlnit cu trupe din garda Conflictul nu s'a putut încunjuța și a urmat o luptă după toată forma. *Au rămas 16 morți și 27 răniți.*

Pe Duminecă au convocat adunări toate trei partidele socialiste și este teama, că ziua aceasta nu va trece fără vărsare de sânge. Toate semnele arată, că Germania stă în pragul unei revoluții și prăbușiri, cum a fost și în Rusia, îndatăce au ajuns la putere bolșevichismul.

Berlinul, orașul falnic și mândru, care voia să dicte pacea lumii întregi, astăzi poartă semnele țării învinse. Foamete, mizerie, turburări și frământări în toate colțurile. Berlinul are astăzi aspectul Moscvei bolșeviste.

În vremea aceasta armatele antantei intră tot mai adânc în țară. Orașele Köln și Aachen sunt ocupate. Poate va veni rândul și la Berlin, pentru-că antanta e hotărîtă să nimicească bolșevichismul. Și se face dreptate așa.—Germania

a dripit în picioare dreptul și dreptatea, pentru că se credea atotputernică. Acum trebuie să vină antanta să asigure liniștea în Germania, pentru că altfel nu este cu cine să se facă pacea și cine să garanteze observarea condițiilor de pace.

Situația Germaniei se complică și prin împrejurarea, că antanta cere desființarea sfaturilor militare și nu stă de vorbă câtă vreme se susțin sfaturile acestea.

Iată câteva știri:

Berlin. — Guvernele antantei urmăresc cu atenție întâmplările din Germania, unde mișcările bolșeviste sunt tot mai puternice. Antanta e hotărâtă să nu sufere ca Germania să devină cuibul bolșevichismului. Dacă va trebui să ocupăm Germania — scrie Times — Englezii vor intra în Hamburg, Americanii în Berlin, Francezii în Drezda și Italianii în München. În cazul acesta vom convoca îndată.

Berlin. — După ziarul Times aliații s'au înțeles, ca să încheie cât mai iute pacea preliminară cu Germania, dar cu condiția, ca guvernul poporului german să primească contractul în curs de două luni și încă cu sufragiu universal și egal. Condițiile preliminare le vor stabili după ce va sosi Wilson la Paris și atunci le vor comunica și Germaniei.

Londra. — Lordul Robert Cecil a fost încredințat cu conducerea unei părți a delegațiunii de pace engleze. Aceasta se va ocupa cu lucrările de organizare a alianței popoarelor. Lordul Cecil a primit însărcinarea aceasta.

Londra. — (Reuter). Ambasadorul Olandei din Petograd a sosit în Londra și a avut o convorbire cu un reprezentant al agenției Reuter. În convorbirea aceasta roagă pe toți muncitorii lumii să se ferească de bolșevichism, pentru că acesta înseamnă falimentul civilizației. Clasa muncitoare din Rusia n'a fost micșorată în situație așa de rea, ca astăzi. Fabricile sunt mormite și fără capital străin nu se poate întreprinde nimic. Corupția și tirania fac ravagii înspăimântătoare. În Petrograd săptămâna trecută a fost foamete. Despre cele ce vor urma în viitor, nu se poate ști nimic.

Berlin. — Agenția Wolf anunță: Anglia a comunicat oficial în Copenhaga, că antanta nu mai sufere în marea de răsărit vasele germane. Vasele daneze pot circula, dar întâi trebuie să aminte ce mărfuri transportă. Din Germania pot duce numai cărbuni și cărbuni. — Măsurile acestea ar fi după agenția Wolf — o înasprire a condițiilor de armistițiu, care stă în contradicție cu principiile lui Wilson.

Berlin. — Se anunță, că Anglia nu stă de vorbă cu sfaturile militare. Admiralați englez Blaty a mers cu flota în apele germane, ca să stabilească condițiile de armistițiu. Cu prilejul acesta a pretins de la vice-admiralul german, Goette, să stabilească, că în comisia germană este chiar și numai un reprezentant al sfaturilor și soldaților, pentru că are poruncă, ca în cazul acesta să nu intre în tratative.

Köln. — Trupele engleze, însoțite de automobile panterate, au intrat astăzi în orașul Köln.

Cronica internă.

Criza se începe.

Întâiul guvern al republicii maghiare vădește semne de discompunere. Înăuntru nu mai are soliditatea necesară și prin urmare n'are nici în afară încrederea, trecerea și garanța, ce-ar trebui să le reprezinte un guvern în vremile de mari prefaceri. I-a succes, ce e drept fără prea multe frământări interne, să întemeieze o republică maghiară, dar temelile acestei republici, așa cum o înțelege guvernul, se clatină. O republică maghiară în locul fostului regat ungar, cuprinzând adecă toate națiunile nemaghiare cari formau mai ieri un teritor politic, e azi adevărată utopie. Deaceia republica în

acest înțeles nu se poate consolida. Punctul însemnat din programul guvernului maghiar, păstrarea integrității țării, l-a răsturnat realitatea însăși și rămâne pentru viitor cel mult dorință zadarnică. E convins și guvernul despre slăbiciunea aceasta a programului său și în fața stărilor reale încearcă să iasă din încurcăla prin propagande în afară și înăuntru, — acolo „informând”, aici lășind în populația pașnică întorsături bolșevichiste. Se vede însă, că arma se întoarce împotriva făuritorului și zilele lui sunt numărâte.

Linder, fostul ministru de războiu, mai apoi ministru fără portofoliu, asemenea și ministrul Bartha au abzis, iar între ceilalți membri ai guvernului și Károlyi de-o parte, și între Károlyi și partidul său de altă parte, s'au arătat divergențe de păreri, oricât comunicatele șefioficiale încearcă să le netezească. Dovadă îndestulătoare e convorbirea ce a avut-o ministrul Kunfi — socialist — cu corespondentul dela ziarul *United Press*.

Republică socialistă, — țară mică.

Socialiștii — zice Kunfi — așteaptă sfârșirea alegerilor pentru adunarea națională constituantă (prin Ianuarie). Dacă vor avea majoritate vor lua ei cârma țării și vor întemeia republica socialistă. Fără îndoială trebuie să ne așteptăm, că vom fi o țară mai mică, decât înainte de războiu.

Ce se va alege cu puzderia de funcționari, câtă vreme știut este, că aceștia au fost recrutați aproape exclusiv dintre Maghiari? Ne spune tot Kunfi: Mica țară nu va putea susține clasa mare a funcționarilor. Aceștia, așa prevedem, vor merge să-și asigure existența în America.

Arma: bolșevichismul.

Declarația ministrului Kunfi mai vădește și una dintre armele, de cari se folosește guvernul pentru salvarea integrității teritoriale. Întrebat din partea corespondentului, dacă bolșevichismul a prins rădăcini în țară, Kunfi a răspuns, că se observă ceva propagandă, dar fără a avea răsunet în popor. În Ungaria va pătrunde însă bolșevichismul — a adaus ministrul, — dacă antanta nu-și va schimba politica sa față de noi.

Guvernul însă convins fiind de tinuta antantei, s'a îngrijit din bună vreme ca bolșevichismul să pătrundă în teritoriile ce vor să le salveze. Ni-au sosit deja plângeri din câteva sate. Puțin va folosi cu toate acestea noua armă a guvernului.

Soarta fostului regat ungar e pecetluită.

Armata românească

Înaintază. În Brașov a intrat Sâmbătă la amiază, sub comanda unui colonel. Primirea s'a făcut în piața mare a orașului. Comandantul a declarat, că se va îngriji de ordine și liniște. Pe valea Murășului armata românească a trecut de *Murăș-Luduș* la *Murăș-Uioara*.

Armata ceho-slovacă

a primit ordin de înaintare. În urma notei comandantului francez Vyx, guvernul maghiar fixase în înțelegere cu încredințatul ceho-slovac, Hodja, linia de demarcație a teritorului slovac. Aceasta linie pornește din sus de Pojon, prin Érsekujvár, Pelsöc (comitatul Gömör), din sus de Kassa, prin Ungvár până la hotarul nordostic. Mareșalul Foch a nimicit însă înțelegerea aceasta și a ordonat înaintarea trupelor ceho-slovece. Ordinul lui Foch armata l-a primit cu însufletire fără margini.

Guvernul român către Congresul Bucovinei.

Guvernul regal salută cu cea mai vie bucurie Congresul general al Bucovinei și ia act cu nețărmită mulțumire de hotărârea sa în unanimitate de glasuri.

Poporul român din Regat, prin glasul guvernului, Vă aduce asigurarea cea mai desăvârșită, că nu va cruta nimic pentruca frumoasa Bucovina în hotarele ei istorice să rămâie de veci alipită de trupul mamei.

Poporul român s'a sculat la ceasul sunat pentru a se face să triumfe dreptatea și libertatea neamului. El vă va sprijini și apăra ca pe odorul său cel mai scump. Deacum înainte România-Mare este înfăptuită. Să mulțumim Domnului și să strigăm: Traiască România lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare și Sfânt, astăzi România lui Ferdinand I.

Președintele Consiliului de Miniștri:
General de corp de armată aghiotant Coandă.

Scrisori din republica ceho-slovacă.

II.

(În parlamentul d'n Praga.)

În 26 Noemvrie n. au sosit în Praga, din Viena, d. deputat bucovinean *dr. Isopescu-Grecul* și d. colonel *Silviu de Herbay*, având misiunea specială de a intra în legătură cu cercurile conducătoare ale republicii ceho-slovace cu privire la niște chestiuni economice de actualitate.

Jurnalele cehe au anunțat sosirea oaspeților români în termii cei mai cordiali. (Așa d. e. *Národní listy*, organul de căpetenie al publicisticii cehe, în ed. de seară din 27 Noemvrie, sub titlul: „O delegație română în Praga”).

Semnele simpatiei generale s'au arătat în decursul petrecerii deputațiunii române în noua capitală republicană. Pretutindeni a fost primită deputațiunea cu brațele deschise, începând dela ministrul președinte *Kramarz* și ceilalți miniștri alesi de curând, până la deputații din toate partidele, adunați în parlament, în ziua de 27 Noemvrie.

Se înțelege de sine că prietenul sincer al poporului român, P. C. Sa abatele de Strahov, *Metodiu Zavoral*, care face parte din cei 200 de membri ai consiliului național ceh (parlament) — s'a grăbit între cei dintâi să salute pe noii-sosiți în culoarele parlamentului. Îi râdea fața de bucurie că poate binevența pe reprezentanții poporului român în noul stat ceh în limba noastră.

În timp ce în sala de ședințe urmau desbaterile privitoare la aprovizionare — desbateri, în decursul cărora oratorii au exprimat de multeori părerea lor de rău, că „Boemia” de mai nainte a fost despolată de alimentele trebuincioase, ca alții să huzurească în bine — căpătau deputații români nutremânt sufletesc de dus acasă: indemnuri spre unire, spre o colaborare cuminte în folosul cauzei comune.

Toți câți mișunau împrejurul Românilor erau pătrunși de adevărul, că unirea înseamnă putere. „Domnul” ministru (titlul de „excelență” l-au ras de pe fața pământului republicanii!) „domnul ministru tot atât de pătruns, ca și cel din urmă șier. în costum de „socol” (de gardă națională).

Nu mai așa li-a fost dat bărbaților acestora de stat puțința să se vadă în casa proprie.

Iată pe conducătorul poporului ceh, pe doctorul *Kramarz*, înalt, spătos, cu mișcările elegante ale unui om de salon, cu părul alb, tăiat scurt, cu privirea-i de oțel și de — prietenie. Împrejurul capului omului acestuia au vrut unii să arunce funia de spânzurătoare, alții l-au încercuit cu aureola de martir și aureola a ajuns învingătoare asupra arcanului de prin preriile brigantilor.

Iată-i: ministrul de justiție *dr. Soukup*, cel de agricultură, *Prasek*, cel al postelor *Stribrny*, cel de interne, *Svehla*, cel de finanțe *Rasin*, — numele lor l-au cetit de sigur și cetitorii români în decursul lungului martiriu al războiului — dânsii au fost doară matadorii parlamentari în Viena, cari au adus la isbândă steagul roșu.

Ar trebui să umplu o pagină cu numele acelor bărbați, cari s'au apropiat cu dragoste să ne strângă mâna — dar o întrelas, parte fiindcă unele nume la noi încă nu sunt cunoscute (dar vor fi în viitorul apropiat), parte fiindcă nu este scopul acestor rânduri să însire la nume. E de ajuns — cred — dacă voi mai aminti, în treacă, că am văzut în incinta parlamentului și pe vajnicul luptător cultural *Kvapil*, sufletul teatrului național ceh și organizatorul dibaci al festivităților jubilarie din trecut recent — apoi pe poetul național *Machar* și pe frații noștri de suferință din fosta Ungarie, pe deputații slovaci, în frunte cu părintele *Juriga* și *Stefanek*.

Pe d. deputat *Isopescu-Grecul* îl cunoștea parța cea mai mare a deputaților cehi, încă din Viena. Deputații noștri, întovărășiți de d. cap. *dr. Alex. de Simon* și locot. *Zeno de Herbay*, precum și de profesorul macedo-român *dr. Staca* — au dus impresiile cele mai bune dela primirea aceasta.

Gândul le-a sburat înainte, în viitorul apropiat. Ne va fi dat și nouă, Românilor, să ne avem parlamentul nostru comun, să ne adunăm sub aripile ocrotitoare ale geniului neamului nostru, să ne spunem păsurile în fața lumii, din casa noastră proprie, nestingheriți de nimeni — ne vom oțeli și noi puterile pentru lupta, care *de aici încolo* începe, dacă nu cu patul puștii și cu tunul, cu fierul plugului și cu peana. Exemplul văzut în Praga a prins bine Românilor. Au puncte solide de mănecare de aici înainte.

„Iar când ieșiau din parlament se gândia unul din ei, văzând pe un „sokol” cum prezintă arma: pe când are să-mi prezinte arma un „curcan” ciuciar?...
Praga, 28 Noemvrie 1918.

Correspondent.

Aviz

pentru începerea cursurilor la prima școală ardeleană de stenografie românească în Sibiu.

Cu ocazia adunării naționale dela Alba-Iulia, unde subsemnatul am funcționat singur ca stenograf român, mi s'a cerut din multe părți, să deschid o școală de stenografie românească.

În urmare îmi iau voie a comunica tuturor intelectualilor noștri, cari înțeleg necesitatea și foloasele stenografiei, și în special ale stenografiei românești, că voi începe un ciclu complet de prelegeri de stenografie românească la 22 Ianuarie 1919 n. în Sibiu, sub egida și sub controlul Asociației.

Grupând participanții, resp. participantele în grupe după gradul studiilor absolvate, intenționez a face instrucția în mod paralel pentru trei grupe astfel, ca fiecare grupă să fie ocupată în câte două zile pe săptămână și anume dela 3—5 ore p. m.

Cursul întreg va ține trei luni, cu observarea că participanții, cari din cauze neprevăzute ar fi siliți să întrerupă cursul, resp. nu ar fi destul de bine pregătiți pentru a putea corespunde cerințelor de examen la încheierea celor trei luni, se vor admite fără taxă deosebită la continuarea instrucției în proximitate curs de alte trei luni.

Examenul de încheiere este obligatoriu pentru toți participanții fără deosebire și se va ține sub controlul unui juriu de examinare, care va fi chemat să verifice:

- alegera textului de dictat la examen astfel, ca participanților să le fie absolut necunoscut,
- manuarea sistemului cu o înțelță de 120 silabe la minută, dictate fluent în curs de 20 minute,
- transcrierea imediată a stenografiei scrise de altă mână,
- confrontarea transcrierii cu textul dictat.

Cei ce doresc a participa la acest curs, sunt rugați să se anunte la subsemnatul cel mai târziu până la 16 Ianuarie n. 1919. Taxa este de cor. 120 pentru fiecare participant fără deosebire și trebuie plătită întregă anticipativ.

Pentru formarea unei garde de stenografi români de încredere, dar și cu considerarea la viitorul școlii și al reuniunii noastre de stenografie, ce o proiectăm, condițiile nu pot fi mai ușoare, dar nici mai grele.

La popoarele civilizate și libere stenografia e o armă de cultură națională foarte răspândită și noi în special avem datorința să cultivăm o stenografie românească bună.

Sibiu, la 6 Decembrie 1918.

Vasile Vlaicu,

funct. sup. la „Banca Generală de Asigurare”.

Văzut:

Andrei Băneanu m. p.,
prezidentul Asociației.

INFORMAȚIUNI.

† Dr. Victor Smigelschi. Din Sibiu primim la încheierea ziarului următoarea telegramă întristătoare: dr. Victor Smigelschi, canonic mitropolitan și prelat papal a reposedat aici în Sibiu.

Inzultarea tricolorului român la Arad. Azi noapte niște criminali au rupt tricolorul nostru de pe edificiul Consistorului român și de pe al Bibliotecii Diecezane de aici. Stăm în fața unui fapt, pe care l-am fi dorit să nu se împlinească, în într-atâta pentru că prin ruperea lui ni s'a adus o jignire nemeritată, ci mai ales pentru că falfăirea liberă și publică a tricolorului nostru era și este a se vedea un semn al libertăților nouă, răsărite din marea

de sânge ce s'a vărsat în războiul mondial. Criminalii, cari au săvârșit aceasta infamie, așa cred ei oare că vor să ne convingă despre spiritul de libertate, ce ni-l îmblă tânăra republică maghiară? Și, în acest chip, cred dânsii să poată contribui la salvarea interesului de ordine publică în zilele critice de acum?

Punem aceste întrebări și la adresa factorilor maghiari pentru asigurarea ordinii publice și, spălându-ne mâinile de urmările atâtor atacuri mișcătoare la adresa demnității și conștiinței noastre românești, le cerem să-și înfrâneze mizerabilii, cari prin asemenea acte pun și în streșina caselor fraților lor maghiari tăciunele!

Ziarul german: *Kölnische Zeitung* — despre hotărârea din Alba-Iulia scrie așa: Sub Ardeal n'avem să înțelegem pe Maghiarii, nici pe Sașii din Ardeal, ci numai pe Români, cari au fugit de apăsarea marilor proprietari din România, și Ardealul i-a primit cu brațele deschise, acolo au aflat liniște și bunăstare. Acum răsplătesc cu aceea că, Ardealul îl consideră de tara lor și în dau României.

Se vede, că Nemții — în timpul războiului acestuia — au ajuns pe picior de războiu nu numai cu omenia, dar și cu știința de istorie. Cel ce a scris o ciudățenie ca aceasta, se va fi gândit să facă serviciu bun prietenilor și aliaților de ieri, poate și de astăzi, dând un nou argument aceluia cari ne-au contestat și ne contestă drepturile. Noi ce să zicem: halal de așa cap.

† Consfătuirea învățătorilor români în Alba-Iulia. Învățătorii români, cari au fost de față la adunarea națională din Alba-Iulia, s'au întrunit într'o colegială consfătuire. S'a discutat asupra problemei școlii românești în viitor și asupra dorințelor corpului învățătoresc în noua situație. S'a decis înființarea unui ziar *politic-didactic*, care să apere interesele corpului învățătoresc, asemenea și convocarea unui congres al învățătorilor români, însărcinându-se cu aceasta învățătorii din Marele Sfat Național Român.

† Sorin Clopotel. Anunțăm rudenile și prietenii că iubitul nostru fiu Sorin a încetat din viață în frageda vârstă de 10 luni (în loc de necrolog special) — Ion și Liliția Clopotel.

Fraților din Banat. Vă rugăm să nu dați crezământ la toate știrile tendențioase, cari se răspândesc spre neliniștirea Românilor din Banat. Idealul nostru național trebuie să iasă învingător în toate teritoriile locuite de Români, conform hotărârei din Alba-Iulia.

Pedepsirea lui Mackensen. Pentru jafurile și furturile ce le-a făcut armata germană în România, pe când se retrăgea, generalul Berthelot a pedepsit-o cu 500 milioane lei. Pentru fiecare jaf nou a stabilit o pedeapsă de 50 milioane lei. Pedepsa de 500 milioane a și fost încasată.

† Simion Burza. În 8 Decembrie a murit în etate de 36 ani Simion Burza, membru al consorțiului românesc (prăvălie de fier) Frații Burza din Arad. Înmormântarea va fi mâine în 10 Dec. în cimiterul de sus la orele 3 d. a.

Soldatii germani, cari au trecut prin Solnoc, au vândut pe pret de nimica arme, muniție și granate de mână. În chipul acesta plebea a pus mâna pe arme, ce însemnează o mare primejdie pentru siguranța publică. Din Budapesta au sosit honvezi la Solnoc, ca să înfrâneze plebea. Din Jászberény iarăș au cerut soldați, ca să se poată recuza armele vândute de Nemți.

Premiul Nobel, care se dă persoanelor cari au lucrat mai mult pentru pace, în anul acesta se va da președintelui Wilson. Comisia premiului Nobel va ține ședință în 10 Decembrie.

Garda română din Săcădate, județul Sibiu, sub impresiunea dării de seamă făcute de profesorul Ioan Georgescu, delegatul comunei împreună cu doctorandul Ioan Aleman la marea adunare națională dela Alba-Iulia, a renunțat la cele 400 cor. prețului a' nouă (9) părechi de păpuși ce s'au sortit între gardiștii români din loc și au pus bază la două fundații de clopote pentru cele două biserici românești (200 cor. pentru biserica gr.-cat. și alte 200 cor. pentru biserica gr.-or.). Aceste fundații

se vor mări în curând cu alte contribuții ce se așteaptă dela nunțile și petrecerile ce se vor face în cursul anului. Bravi gardiști români din Săcădate vor lua aproape toți parte în corul părintelui Ioan Dragomir, un conducător de cor de prima clasă, și astfel vor putea da mai multe concerte și producțiuni. Onoare lor! Să li se urmeze exemplul! — (lg.)

Agenții dușmanilor noștri în muncă. Dușmanii Unirii Românilor s'au pus pe lucru. Din mai multe sate ne sosesc știri, că indivizi necumoscți se ivesc între țărani români și încearcă să-i amăgească cu fel și fel de promisiuni. Așa în comuna Pecica română au sosit încă Miercuri în săptămâna trecută câțiva agenți ai bolșevichismului, cari au provocat poporul, ca pe ziua de ieri, Duminecă să ție adunare. Țărani din Pecica s'au și adunat Duminecă după amiază pe la orele 2 și dupăcum suntem informați, vorbele dulci și promisiunile bolșevichiste i-a cam clătinat în țaria lor de Români. Nu știm care dintre promisiunile dușmanului neamului românesc i-a putut atrage atât de mult, încât chiar s'a și constituit alegându-și și un comitet și era cât pe aci să pecetluască învoiala lor chiar cu iscălitura numelui lor. Unui țaran dintre cei prezenți, care nu se cam împăcase cu multele promisiuni întrebă pe agenți: Dar și după aceasta vom fierbe tot la un foc cu Ungurii, cari până acum trăgeau focul tot la oala lor.

Agentii intraseră în cursă și li răspunseră că da.

Răspunsul i-a desmeticit pe țărani — poate și-au adus aminte de bunățate, de cari s'au împărtășit, vietuind împreună cu Ungurii și mulțumind frumos pentru promisiunile multe s'au imprăștiat pe la casele lor.

Pățania Pecicanilor o recomandăm în atențiunea tuturor satelor românești și credem că de aci înainte agenților cari cu promisiuni dulci caută să-i ducă la prăpastie, li se va da răspunsul care li merită.

Care doamnă sau domnișoară e aplicată să îmi dea lecții de limbă română în locuința mea? Oferte cu indicarea onorarului să se trimită la Administrația „Românului” sub deviza „Eöt-vös-utca”.

Panglică tricolor (și pentru revânzătorii) se află de vânzare la Librăria Concordia, Arad. str. Deák Ferenc nr. 39.

Oficiale.

AVIZ.

Se aduce la cunoștință tuturor că orele oficiale la Comanda Gardei comitatense Naționale române din Arad cu ziua de 10 Decembrie a. c. se încep în zile de lucru la 8 ore a. m. și durează până la 2 ore p. m., iar în Dumineci și sărbători se încep la 9 ore a. m. și durează până la 12 ore.

Comanda gardei com. Nat. Rom. Arad.

POSTA REDACȚIEI.

Dnel M. I. F. Belus. — Chestia atinsă în manuscrisul Dvoastră nefiind de-o actualitate prezenta, o lăsam pentru timpuri mai potrivite. Astăzi n'ar găsi încă aderenți cărora să le permită timpul să se ocupe de ea.

N. Crețu, Câmpuri-Surdac. — Am luat notă; mai mult nu putem. Credeți-ne, noi profesorii încă avem mâhniri și frământări amarnice, dar nu e momentul. Așa ni-e ursorit nouă dascălilor, să ne jertfim și sufletul. Să-l jertfim mai bine și acum, decât să păcătuim față de sufletul unui neam întreg, încurând, răbdare. Până atunci mai demn ar fi un memoriu la locul competent. Vom saluta cu drag ziarul și congresul și fi-vom și noi acolo (se.)

Editor responsabil: Aurel Rusu.
Redactor responsabil: Dr. Sever Mictea.

Prețul unui exemplar 30 fileri.